

DOI 10.36074/logos-04.04.2025.060

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ У МАЙБУТНІХ СУДНОВОДІЇВ

Хроленко Олена Андріївна¹, Бортняк Аліна Олександрівна²

1. старший викладач кафедри морської англійської мови
Національний університет «Одеська морська академія», УКРАЇНА

2. викладач кафедри морської англійської мови
Національний університет «Одеська морська академія», УКРАЇНА

Дана робота присвячена формуванню готовності до міжкультурної комунікації англійською мовою у майбутніх судноводіїв. Сучасна морська галузь є однією з найбільш глобалізованих сфер професійної діяльності, що передбачає постійну взаємодію з представниками різних культур і мовних спільнот. Майбутні судноводії, які працюватимуть у багатонаціональних екіпажах та комунікуватимуть із портовими службами різних країн, повинні мати високий рівень готовності до міжкультурної комунікації. Ця готовність включає не лише вільне володіння англійською мовою, яка є основним засобом міжнародного спілкування на морі, але й глибоке розуміння культурних особливостей співрозмовників [1].

Міжкультурна комунікація — це процес обміну інформацією між представниками різних культур, який ґрунтується на усвідомленні, розумінні та повазі до культурних особливостей співрозмовників. Цей процес передбачає використання спільної мови або мовного посередництва, а також врахування культурних цінностей, норм і традицій [2]. У морській галузі міжкультурна комунікація має особливе значення, оскільки забезпечує ефективну взаємодію між багатонаціональними екіпажами, портовими службами та іншими зацікавленими сторонами.

Формування готовності до міжкультурної комунікації потребує інтеграції мовних, соціальних і культурних компетенцій, що характеризуються трьома ключовими аспектами: знанням англійської мови, розумінням культурних відмінностей та здатністю до ефективною адаптації [5].

1. Знання англійської мови: англійська мова є міжнародною мовою морського спілкування, регламентованою Міжнародною морською

організацією (ІМО). Її вивчення передбачає засвоєння Стандартних фраз ІМО для спілкування на морі (SMCP), опанування спеціалізованої термінології та набуття навичок ведення переговорів у професійних умовах.

2. Розуміння культурних відмінностей: майбутні судноводії повинні бути обізнані про культурні особливості спілкування представників різних національностей, зокрема стиль ведення переговорів, рівень формальності та специфіку невербальної поведінки.

3. Здатність до ефективної адаптації: робота в багатонаціональних екіпажах вимагає здатності адаптуватися та ефективно взаємодіяти в умовах різноманітності, зокрема в ситуаціях конфліктів або непорозумінь, що можуть виникати через культурні відмінності.

Формування міжкультурної компетентності базується на комплексному підході, що враховує специфіку професійної діяльності майбутніх судноводіїв [3]. Для цього слід застосовувати наступні освітні стратегії:

- Інтеграція мовних і культурних компонентів: навчальні програми повинні включати курси з морської англійської мови, міжкультурної комунікації та професійної етики;

- Моделювання реальних ситуацій: використання симуляційних вправ, рольових ігор та кейс-методів дає майбутнім судноводіям можливість практикувати взаємодію в умовах, максимально наближених до реальних;

- Інтерактивні технології: впровадження мультимедійних платформ та симуляторів для тренувань морської комунікації сприяє формуванню як мовних, так і міжкультурних навичок.

Автентичні матеріали, такі як записи переговорів екіпажів, реальні сценарії морських операцій і відеоматеріали з багатонаціональних середовищ, є важливим інструментом для розвитку практичних навичок міжкультурної комунікації [4]. Аналіз реальних ситуацій дає майбутнім судноводіям змогу краще розуміти специфіку мовленнєвих ситуацій у професійній діяльності та розвивати навички критичного мислення для вирішення проблем у багатокультурному середовищі.

Не менш важливим елементом готовності до міжкультурної комунікації є розвиток емоційного інтелекту, який дозволяє майбутнім судноводіям:

- розпізнавати емоції співрозмовників та враховувати їх у процесі комунікації;

- уникати конфліктів, що спричинені культурними розбіжностями;

- забезпечувати продуктивну взаємодію навіть у стресових умовах.

Участь у програмах академічного обміну, стажуваннях на іноземних суднах чи тренінгах під керівництвом іноземних фахівців є важливим інструментом розвитку міжкультурної компетенції. Такі програми дають змогу:

SECTION 24.
PÉDAGOGIE ET ÉDUCATION

а) зануритися в багатокультурне середовище, отримуючи безпосередній досвід співпраці з представниками різних національностей;

б) здобути практичний досвід комунікації з представниками різних країн у реальних професійних умовах;

в) розширити власний культурний кругозір, що сприяє кращому розумінню міжкультурних відмінностей і вдосконаленню комунікативних навичок.

Отже, формування готовності до міжкультурної комунікації англійською мовою у майбутніх судноводіїв є невід'ємною та критично важливою складовою їхньої професійної підготовки. Це забезпечує здатність до ефективної взаємодії у багатонаціональному середовищі, сприяє успішному виконанню професійних завдань та знижує ризик конфліктів, пов'язаних із культурними розбіжностями. Реалізація комплексного підходу до навчання, використання автентичних матеріалів, розвиток емоційного інтелекту, участь у міжнародних програмах, подальший розвиток інноваційних методик навчання міжкультурної комунікації, впровадження новітніх технологій у освітній процес та створення умов для практичного досвіду є ключовими складовими підготовки висококваліфікованих судноводіїв, здатних успішно працювати у глобалізованому світі та готових до його викликів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- [1] Галицька, М. М. (2014). Міжкультурна комунікація та її значення для професійної діяльності майбутніх фахівців. *Освітологічний дискурс*, 2 (6), 23-32. <https://www.od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/127>
- [2] Осадча, О. В. (2016). Міжкультурна комунікація як складова змісту навчання іноземної мови. *Англїстика та американїстика*, 13, 89-94.
- [3] Усик, Л., Чорна, В. & Петухова, О. (2021). Формування професійної компетентності студентів у процесі вивчення англійської мови за професійним спрямуванням. *Український Педагогічний журнал*, 3, 51-57. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2021-3-51-57>
- [4] Фролова, О. О. (2017). Реалізація підготовки майбутніх судноводіїв до іншомовного професійно орієнтованого спілкування. *Молодий вчений*, (43), 479-484.
- [5] Циганок, І. Б. (2024). Міжкультурна комунікація майбутніх фахівців у освітньо-науковій, професійній і діловій сферах. *Вісник науки та освіти*, 8 (26), 499-509. [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-8\(26\)-499-509](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-8(26)-499-509)